Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 19. septembra 2024*

[Znenie opravené uznesením z 30. januára 2025]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Hospodárska súťaž – Článok 101 ZFEÚ – Dohody medzi podnikmi – Zmluvy uzatvorené medzi online rezervačnou platformou a hoteliermi – Doložky o cenovej parite – Pridružené obmedzenie – Skupinová výnimka – Vertikálne dohody – Nariadenie (EÚ) č. 330/2010 – Článok 3 ods. 1 – Vymedzenie relevantného trhu“

Vo veci C-264/23,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame, Holandsko) z 22. februára 2023 a doručený Súdnemu dvoru 24. apríla 2023, ktorý súvisí s konaním:

Booking.com BV,

Booking.com (Deutschland) GmbH

proti

25hours Hotel Company Berlin GmbH,

Aletto Kudamm GmbH,

Air-Hotel Wartburg Tagungs- & Sporthotel GmbH,

Andel’s Berlin Hotelbetriebs GmbH,

Angleterre Hotel GmbH & Co. KG,

Atrium Hotelgesellschaft mbH,

Azimut Hotelbetrieb Köln GmbH & Co. KG,

Barcelo Cologne GmbH,

Business Hotels GmbH,

* Jazyk konania: holandčina.

Cocoon München GmbH,

DJC Operations GmbH,

Dorint GmbH,

Eleazar Novum GmbH,

Empire Riverside Hotel GmbH & Co. KG,

Explorer Hotel Fischen GmbH & Co. KG,

Explorer Hotel Nesselwang GmbH & Co. KG,

Explorer Hotel Schönau GmbH & Co. KG,

Fleming's Hotel Management und Servicegesellschaft mbH & Co. KG,

G. Stürzer GmbH Hotelbetriebe,

Hotel Bellevue Dresden Betriebs GmbH,

Hotel Europäischer Hof W.A.L. Berk GmbH & Co. KG,

Hotel Hafen Hamburg. Wilhelm Bartels GmbH & Co. KG,

Hotel John F GmbH,

Hotel Obermühle GmbH,

Hotel Onyx GmbH,

Hotel Rubin GmbH,

Hotel Victoria Betriebs- und Verwaltungs GmbH,

Hotel Wallis GmbH,

i31 Hotel GmbH,

IntercityHotel GmbH,

ISA Group GmbH,

Kur-Cafe Hotel Allgäu GmbH,

Lindner Hotels AG,

M Privathotels GmbH & Co. KG,

Maritim Hotelgesellschaft mbH,

MEININGER Shared Services GmbH,

Oranien Hotelbetriebs GmbH,

Platzl Hotel Inselkammer KG,

prize Deutschland GmbH,

Relexa Hotel GmbH,

SANA BERLIN HOTEL GmbH,

SavFra Hotelbesitz GmbH,

Scandic Hotels Deutschland GmbH,

Schlossgarten Hotelgesellschaft mbH,

Seaside Hotels GmbH & Co. KG,

SHK Hotel Betriebsgesellschaft mbH,

Steigenberger Hotels GmbH,

Sunflower Management GmbH & Co. KG,

The Mandala Hotel GmbH,

The Mandala Suites GmbH,

THR Hotel am Alexanderplatz Berlin Betriebs- und Management GmbH,

THR III Berlin Prager-Platz Hotelbetriebs- und Beteiligungsgesellschaft mbH,

THR München Konferenz und Event Hotelbetriebs- und Management GmbH,

THR Rhein/Main Hotelbetriebs- und Beteiligungs-GmbH,

THR XI Berlin Hotelbetriebs- und Beteiligungsgesellschaft mbH,

THR XXX Hotelbetriebs- und Beteiligungs-GmbH,

Upstalsboom Hotel + Freizeit GmbH & Co. KG,

VI VADI HOTEL Betriebsgesellschaft mbH & Co. KG,

Weissbach Hotelbetriebsgesellschaft mbH,

Wickenhäuser & Egger AG,

Wikingerhof GmbH & Co. KG,

Hans-Hermann Geiling (Hotel Präsident),

Karl Herfurtner, Hotel Stadt München e.K.,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predsedníčka druhej komory A. Prechal, sudcovia F. Biltgen, N. Wahl (spravodajca), J. Passer a M. L. Arastey Sahún,

generálny advokát: A. M. Collins,

tajomník: A. Lamote, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 29. februára 2024,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Booking.com BV a Booking.com (Deutschland) GmbH, v zastúpení: J. K. de Pree, H. Gornall, P. W. Post a K. J. Saarloos, advocaten,

– 25hours Hotel Company Berlin GmbH a i., v zastúpení: R. Buchmann a V. Soyez, Rechtsanwälte, H. C. E. P. J. Janssen a A. P. van Oosten, advocaten,

– nemecká vláda, v zastúpení: J. Möller a P.-L. Krüger, splnomocnení zástupcovia,

– grécka vláda, v zastúpení: K. Boskovits a C. Kokkosi, splnomocnení zástupcovia,

– španielska vláda, v zastúpení: L. Aguilera Ruiz, splnomocnený zástupca,

– rakúska vláda, v zastúpení: J. Schmoll a E. Samoilova, splnomocnené zástupkyne,

– Európska komisia, v zastúpení: S. Baches Opi, G. Meessen a C. Zois, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 6. júna 2024,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 101 ZFEÚ a nariadenia Komisie (EÚ) č. 330/2010 z 20. apríla 2010 o uplatňovaní článku 101 ods. 3 [ZFEÚ] na kategórie vertikálnych dohôd a zosúladených postupov (Ú. v. EÚ L 102, 2010, s. 1).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťami Booking.com BV a Booking.com (Deutschland) GmbH (ďalej len spoločne „Booking.com“) na jednej strane a spoločnosťou 25 hours Hotel Company Berlin GmbH a 62 ďalšími hotelovými zariadeniami nachádzajúcimi sa v Nemecku na strane druhej vo veci platnosti doložiek o cenovej parite, ktoré používa Booking.com v zmluvách uzavretých s týmito zariadeniami, z hľadiska článku 101 ZFEÚ.

Právny rámec

Nariadenie (EÚ) č. 1/2003

3 Článok 11 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch [101 a 102 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205), nazvaný „Spolupráca medzi [Európskou k]omisiou a orgánmi hospodárskej súťaže členských štátov“ stanovuje:

„1. Komisia a orgány hospodárskej súťaže členských štátov musia v úzkej spolupráci uplatňovať súťažné pravidlá [Únie].

…

5. Orgány hospodárskej súťaže členských štátov môžu konzultovať s Komisiou každý prípad, ktorý sa týka uplatňovania práva [Únie].

…“

Nariadenie č. 330/2010

4 V súlade s jeho článkom 10 druhým odsekom sa platnosť nariadenia č. 330/2010 skončila 31. mája 2022.

5 Odôvodnenia 5 a 9 tohto nariadenia stanovovali:

„(5) Výhoda skupinovej výnimky ustanovenej týmto nariadením by sa mala obmedziť a poskytnúť len tým vertikálnym dohodám, v prípade ktorých je možné s dostatočnou istotou predpokladať, že spĺňajú podmienky článku 101 ods. 3 [ZFEÚ].

…

(9) Ak trhový podiel presahuje hranicu 30 %, nie je možné predpokladať, že vertikálne dohody, ktoré spadajú do rozsahu pôsobnosti článku 101 ods. 1 [ZFEÚ] zvyčajne prinesú objektívne výhody takého charakteru a veľkosti, aby kompenzovali nevýhody, ktoré spôsobujú pre hospodársku súťaž. Zároveň nie je možné predpokladať, že tieto vertikálne dohody patria do rozsahu pôsobnosti článku 101 ods. 1 [ZFEÚ] alebo že nespĺňajú podmienky uvedené v článku 101 ods. 3 [ZFEÚ].“

6 Podľa článku 1 ods. 1 písm. a) uvedeného nariadenia:

„Na účely tohto nariadenia sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

a) ‚vertikálne dohody' sú dohody alebo zosúladené postupy dvoch alebo viacerých podnikov, z ktorých každý na účely tejto dohody alebo zosúladeného postupu pôsobí na inej úrovni výrobného alebo distribučného reťazca, a ktoré sa týkajú podmienok, za ktorých strany môžu kupovať, predávať alebo ďalej predávať určité tovary alebo služby."

7 Článok 2 toho istého nariadenia stanovuje:

„1. Podľa článku 101 ods. 3 [ZFEÚ] a s výhradou ustanovení tohto nariadenia sa týmto vyhlasuje, že článok 101 ods. 1 [ZFEÚ] sa nevzťahuje na vertikálne dohody.

Táto výnimka platí v rozsahu, v akom takéto dohody obsahujú vertikálne obmedzenia.

…"

8 Článok 3 ods. 1 nariadenia č. 330/2010 znie takto:

„Výnimka podľa článku 2 platí pod podmienkou, že trhový podiel dodávateľa nepresahuje 30 % relevantného trhu, na ktorom predáva zmluvné tovary alebo služby, a trhový podiel kupujúceho nepresahuje 30 % relevantného trhu, na ktorom kupuje zmluvné tovary alebo služby."

Smernica 2014/104/EÚ

9 Článok 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/104/EÚ z 26. novembra 2014 o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie (Ú. v. EÚ L 349, 2014, s. 1), nazvaný „Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti", stanovuje:

„1. Touto smernicou sa stanovujú pravidlá potrebné na zabezpečenie toho, aby každá osoba, ktorá utrpela škodu spôsobenú porušením práva hospodárskej súťaže podnikom alebo združením podnikov, mohla účinne vykonávať svoje právo uplatniť si nárok na úplnú náhradu tejto škody od tohto podniku alebo združenia. Touto smernicou sa stanovujú pravidlá na podporu nenarušenej hospodárskej súťaže na vnútornom trhu a odstránenie prekážok brániacich jeho riadnemu fungovaniu, a to zabezpečením rovnocennej ochrany všetkých osôb, ktoré utrpeli takúto škodu, v rámci celej [Európskej ú]nie.

2. Touto smernicou sa stanovujú pravidlá na účely koordinácie presadzovania pravidiel hospodárskej súťaže zo strany orgánov hospodárskej súťaže a presadzovania týchto pravidiel v rámci konaní o žalobách o náhradu škody na vnútroštátnych súdoch."

10 Podľa článku 9 tejto smernice s názvom „Účinok vnútroštátnych rozhodnutí":

„1. Členské štáty zabezpečia, aby sa porušenie práva hospodárskej súťaže konštatované v konečnom rozhodnutí vnútroštátneho orgánu hospodárskej súťaže alebo preskúmacieho súdu považovalo za nevyvrátiteľne preukázané na účely žalôb o náhradu škody podaných na ich vnútroštátne súdy podľa článku 101 alebo 102 ZFEÚ alebo podľa vnútroštátneho práva hospodárskej súťaže.

2. Členské štáty zabezpečia, aby v prípade konečného rozhodnutia uvedeného v odseku 1 v inom členskom štáte mohlo byť toto konečné rozhodnutie predložené pred vnútroštátnymi súdmi v súlade s vnútroštátnym právom aspoň ako dôkaz *prima facie* skutočnosti, že došlo k porušeniu práva hospodárskej súťaže, a aby sa podľa potreby mohlo posudzovať spolu s akýmkoľvek ďalším dôkazom predloženým účastníkmi.

3. Týmto článkom nie sú dotknuté práva a povinnosti [vnútroštátnych súdov – *neoficiálny preklad*] podľa článku 267 ZFEÚ."

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

11 Booking.com BV, spoločnosť založená podľa holandského práva, so sídlom v Amsterdame (Holandsko), vznikla v roku 1996 a ponúka celosvetovú sprostredkovateľskú službu rezervácie ubytovania prostredníctvom svojej online platformy Booking.com. Pri jej činnosti ju podporujú dcérske spoločnosti so sídlami v iných členských štátoch, najmä Booking.com (Deutschland) v Nemecku.

12 Booking.com nie je poskytovateľom ani nadobúdateľom ubytovacích služieb. Neurčuje ani ubytovanie a zodpovedajúce ceny ponúkané na jej platforme, keďže tieto prvky stanovujú ubytovacie zariadenia. Booking.com teda na svojej platforme iba spája ubytovacie zariadenia a cestujúcich.

13 Služby ponúkané platformou prevádzkovanou spoločnosťou Booking.com sú pre cestujúcich bezplatné. Hotelové zariadenia platia spoločnosti Booking.com províziu v prípade, že zákazník uskutoční rezerváciu prostredníctvom tejto platformy a nezruší ju. Nezávisle od tejto platformy môžu uvedené zariadenia využívať alternatívne predajné kanály.

14 Pri vstupe na nemecký trh v priebehu roka 2006 Booking.com, podobne ako iné hotelové rezervačné platformy, označované aj ako „Online Travel Agency (OTA)" (online cestovná agentúra), zahrnula do všeobecných podmienok zmlúv uzavretých s poskytovateľmi ubytovania doložku nazývanú „široká doložka o najlepšej cene". Na základe tejto doložky uvedení poskytovatelia nemohli na svojich vlastných predajných kanáloch alebo na predajných kanáloch prevádzkovaných tretími osobami, vrátane konkurenčných OTA, ponúkať izby za nižšiu cenu, než bola cena ponúkaná na stránke spoločnosti Booking.com.

15 Rozhodnutím z 20. decembra 2013 Bundeskartellamt (Spolkový úrad pre hospodársku súťaž, Nemecko) v podstate konštatoval, že široká doložka o najlepšej cene používaná spoločnosťou Hotel Reservation Service Robert Ragge GmbH (ďalej len „HRS"), jednou z OTA pôsobiacich na nemeckom trhu, je v rozpore so zákazom kartelov podľa práva Únie a nemeckého práva, a nariadil ukončenie jej používania.

16 V priebehu roka 2013 tento úrad tiež začal vyšetrovanie týkajúce sa širokej doložky o najlepšej cene používanej spoločnosťou Booking.com, ktorá bola podobná tej, ktorú použila HRS.

17 Rozsudkom z 9. januára 2015 Oberlandesgericht Düsseldorf (Vyšší krajinský súd Düsseldorf, Nemecko) zamietol žalobu podanú HRS proti rozhodnutiu uvedeného úradu z 20. decembra 2013. Tento rozsudok, proti ktorému nebol podaný nijaký opravný prostriedok, nadobudol právoplatnosť.

18 Od 1. júla 2015 sa Booking.com po konzultácii s francúzskymi, talianskymi a švédskymi orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže zaviazala odstrániť zo svojich všeobecných podmienok širokú doložku o najlepšej cene a nahradiť ju tzv. „úzkou doložkou o najlepšej cene“, podľa ktorej sa zákaz poskytovateľom ubytovania ponúkať svoje izby za lepšie ceny, ako sú ceny ponúkané na Booking.com, vzťahuje len na ponuky uskutočnené prostredníctvom ich vlastných predajných kanálov.

19 [Opravené uznesením z 30. janára 2025] Rozhodnutím z 22. decembra 2015, prijatým po porade s Komisiou podľa článku 11 ods. 4 nariadenia č. 1/2003, Spolkový úrad pre hospodársku súťaž dospel k záveru, že aj takáto úzka doložka o najlepšej cene je v rozpore so zákazom kartelov v práve Únie a v nemeckom práve, a nariadil spoločnosti Booking.com, aby ju prestala používať. Tento úrad v podstate usúdil, že takéto doložky obmedzujú hospodársku súťaž tak na trhu poskytovania ubytovacích služieb, ako aj na trhu poskytovania online sprostredkovateľských služieb prostredníctvom platforiem poskytovateľom ubytovacích služieb. Uvedený orgán tiež na jednej strane usúdil, že z dôvodu významného podielu spoločnosti Booking.com na relevantnom trhu pre tieto doložky nemohla platiť výnimka podľa nariadenia č. 330/2010, a na druhej strane konštatoval, že neboli splnené ani podmienky uplatnenia individuálnej výnimky podľa článku 101 ods. 3 ZFEÚ.

20 Rozsudkom zo 4. júna 2019 Oberlandesgericht Düsseldorf (Vyšší krajinský súd Düsseldorf) čiastočne vyhovel opravnému prostriedku, ktorý podala Booking.com proti uvedenému rozhodnutiu z 22. decembra 2015. Tento súd najmä usúdil, že úzka doložka o najlepšej cene síce obmedzuje hospodársku súťaž, ale napriek tomu ju ako pridružené obmedzenie možno považovať za nevyhnutnú na to, aby Booking.com mohla získať primeranú odmenu za poskytovanie svojich služieb. Zo strany ubytovacích zariadení by teda bolo nekalé, ak aby sa zaregistrovali na rezervačnej platforme spoločnosti Booking.com, pričom by následne ponukou lepších sadzieb na ich vlastnej stránke motivovali zákazníkov, aby si ubytovanie rezervovali priamo u nich. Podľa uvedeného súdu možnosť ubytovacích zariadení presunúť rezervácie do ich vlastných rezervačných systémov predstavuje dostatočný dôvod na to, aby Booking.com zmluvne bránila týmto zariadeniam vykonávať činnosti „parazitovania“ (free riding). Podľa toho istého súdu teda túto doložku nebolo možné považovať za ustanovenie, ktoré je v rozpore so zákazom kartelových dohôd, stanoveným vo vnútroštátnom práve a v článku 101 ods. 1 ZFEÚ.

21 V priebehu roka 2020 podalo Hotelverband Deutschland e. V., združenie zastupujúce viac ako 2 600 hotelov, žalobu o náhradu škody proti spoločnosti Booking.com na Landgericht Berlin (Krajinský súd Berlín, Nemecko), ktorou sa domáhalo náhrady škody, ktorú členovia tohto združenia údajne utrpeli z dôvodu doložiek o cenovej parite.

22 Rozhodnutím z 18. mája 2021 Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor, Nemecko), na ktorý podal Spolkový úrad pre hospodársku súťaž odvolanie, zrušil rozhodnutie Oberlandesgericht Düsseldorf (Vyšší krajinský súd Düsseldorf) zo 4. júna 2019. Rozhodol, že úzka doložka o najlepšej cene značne obmedzuje hospodársku súťaž na trhu online hotelových rezervačných platforiem, ako aj na trhu hotelového ubytovania. Takúto doložku nebolo možné kvalifikovať ako „pridružené obmedzenie“, keďže nebolo preukázané, že v prípade jej neexistencie by bola ohrozená ziskovosť spoločnosti Booking.com. Na túto doložku sa nemohla vzťahovať ani výnimka podľa nariadenia č. 330/2010 alebo akákoľvek iná výnimka zo zákazu kartelov v práve Únie a v nemeckom práve.

23 Dňa 23. októbra 2020 podala Booking.com na Rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame, Holandsko), teda na vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania v prejednávanej veci, návrh na určenie, že na jednej strane doložky o najlepšej cene, ktoré

používa, nie sú v rozpore s článkom 101 ZFEÚ, a na druhej strane, že žalovaným vo veci samej v dôsledku týchto ustanovení nevznikla škoda. Žalované vo svojom protinávrhu žiadali, aby tento súd jednak konštatoval, že Booking.com porušila článok 101 ZFEÚ, a jednak uložil tejto spoločnosti povinnosť nahradiť škodu spôsobenú porušením článku 101 ZFEÚ.

24 Podľa vnútroštátneho súdu, ktorý medzitýmnym rozsudkom z 26. októbra 2022 prijal právomoc na prejednanie veci, vzniká po prvé otázka, či doložky o cenovej parite, tie široké, ako aj tie úzke, ktoré boli súčasťou zmlúv uzavretých medzi OTA a zúčastnenými poskytovateľmi ubytovania, treba na účely uplatnenia článku 101 ods. 1 ZFEÚ kvalifikovať ako „pridružené obmedzenia“.

25 Vnútroštátny súd konštatuje, že Súdny dvor sa doteraz nevyjadril k otázke, či takéto doložky, podľa ktorých online rezervačná platforma bráni zúčastneným poskytovateľom ubytovania uplatňovať nižšie ceny – v závislosti od prípadu na všetkých predajných kanáloch alebo na niektorých iných predajných kanáloch –, ako sú ceny ponúkané na tejto platforme, môžu byť ako pridružené obmedzenia vyňaté z pôsobnosti zákazu kartelov uvedeného v článku 101 ods. 1 ZFEÚ. Táto otázka však smeruje k rozdielnym analýzam, čo by mohlo viesť k prijatiu protichodných rozhodnutí.

26 V tejto súvislosti sa tento súd pýta, či by Booking.com nemala mať možnosť chrániť sa pred rizikami parazitovania. Najmä z judikatúry, na ktorú sa odvolávajú žalobkyne vo veci samej, vyplýva, že nie je potrebné preukázať, že porušenie zmluvného obmedzenia oslabuje životaschopnosť podniku, ale že stačí, aby bola táto životaschopnosť „ohrozená“. Treba tiež uviesť, že úzka, rovnako ako široká, doložka o najlepšej cene boli medzičasom zákonom v Belgicku, vo Francúzsku, v Taliansku a Rakúsku zakázané, a konanie práve prebiehajúce na Landgericht Berlin (Krajinský súd Berlín) sa týka rovnakej otázky, o akú ide v tomto konaní.

27 Po druhé za predpokladu, že by sa malo konštatovať, že sporné doložky o najlepšej cene nemožno kvalifikovať ako „pridružené obmedzenie“, vnútroštátny súd sa domnieva, že vzniká otázka, či tieto podmienky môžu byť predmetom výnimky. Na účely uplatnenia nariadenia č. 330/2010 je však potrebné vedieť, ako definovať relevantný produktový trh. V prejednávanej veci vnútroštátny súd zastáva názor, že spôsob definovania relevantného trhu, ktorý má „mnohostrannú“ povahu, nie je jasný.

28 Za týchto podmienok Rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa široká a úzka doložka o najlepšej cene na účely [uplatnenia] článku 101 ods. 1 ZFEÚ považovať za pridružené obmedzenie?

2. Ako sa má pri uplatnení nariadenia [č.] 330/2010 definovať relevantný trh, keď sa transakcie uskutočňujú cez [platformu OTA], na ktorej ubytovacie zariadenia môžu ponúkať izby a môžu nadviazať kontakt s cestujúcimi, ktorí si cez túto platformu môžu rezervovať izbu?“

O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania

29 Prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania bola spochybnená z troch dôvodov.

30 Po prvé podľa žalovaných vo veci samej tento návrh nespĺňa požiadavky uvedené v článku 94 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, keďže vnútroštátny súd presne a úplne neopísal skutkový kontext, v ktorom boli otázky položené.

31 V tejto súvislosti zo znenia celého návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že vnútroštátny súd dostatočne definoval skutkový a právny rámec, do ktorého patrí jeho žiadosť o výklad, aby umožnil dotknutým osobám predložiť pripomienky v súlade s článkom 23 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie, a aby umožnil Súdnemu dvoru poskytnúť užitočnú odpoveď na uvedenú žiadosť. Tento súd predovšetkým jasne poukázal na rozhodnutia prijaté Spolkovým úradom pre hospodársku súťaž a nemeckými súdmi v rámci sporov medzi OTA a hotelovými zariadeniami v Nemecku.

32 Prvý dôvod neprípustnosti uvedený žalovanými vo veci samej preto treba zamietnuť.

33 Po druhé tak žalované vo veci samej, ako aj nemecká vláda tvrdia, že návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka čisto hypotetických otázok, ktoré nesúvisia s konaním vo veci samej. Uvádzajú, že problematikou, ktorá je obsahom prejudiciálnych otázok, sa už zaoberal Spolkový úrad pre hospodársku súťaž vo svojich rozhodnutiach z 20. decembra 2013 a 22. decembra 2015 v súvislosti so širokými aj úzkymi doložkami o najvyššej cene, teda v rozhodnutiach, ktoré boli v konečnom dôsledku potvrdené rozhodnutiami Oberlandesgericht Düsseldorf (Vyšší krajinský súd Düsseldorf) z 9. januára 2015 a Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor) z 18. mája 2021. Najmä vzhľadom na to, že vnútroštátny súd by mal podľa ustanovení článku 9 smernice 2014/104 zohľadniť tieto rozhodnutia a tieto rozsudky, je namieste sa zamyslieť nad potrebou položiť tieto prejudiciálne otázky.

34 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý spor prejednáva a ktorý musí vziať na seba zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby zhodnotil vzhľadom na osobitosti veci tak potrebu prejudiciálneho rozhodnutia na vydanie rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. Preto pokiaľ sa položené otázky týkajú výkladu právnej normy Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (rozsudky z 9. júla 2020, Santen, C-673/18, EU:C:2020:531, bod 26 a citovaná judikatúra, ako aj zo 6. októbra 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, bod 27).

35 Vzhľadom na to, že na otázky týkajúce sa práva Únie sa vzťahuje prezumpcia relevantnosti, Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad právnej normy Únie nijako nesúvisí s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, ak ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi podkladmi nevyhnutnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (rozsudky z 9. júla 2020, Santen, C-673/18, EU:C:2020:531, bod 27 a citovaná judikatúra, ako aj zo 6. októbra 2021, Sumal, C-882/19, EU:C:2021:800, bod 28).

36 V prejednávanej veci o taký prípad nejde. Odpoveď Súdneho dvora na položené otázky zjavne podmieni výsledok sporu vo veci samej.

37 V tejto súvislosti zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že konanie vo veci samej zrejme čiastočne patrí do pôsobnosti smernice 2014/104, ako je vymedzená v jej článku 1. S výhradou overenia, ktoré prináleží vykonať vnútroštátnemu súdu, sa hlavné návrhy a protinávrhy, ktoré mu boli predložené, týkajú nielen otázky, či sporné doložky o najlepšej cene porušujú článok 101 ZFEÚ, ale aj otázky, či žalobkyne vo veci samej môžu byť zodpovedné za škodu, ktorá údajne vznikla žalovaným vo veci samej v dôsledku týchto doložiek.

38 Článok 9 ods. 2 smernice 2014/104 pritom stanovuje, že ak sa na súdoch členského štátu podá žaloba o náhradu škody spôsobenej porušením práva hospodárskej súťaže, členské štáty zabezpečia, aby konečné rozhodnutia vnútroštátneho orgánu hospodárskej súťaže alebo odvolacieho súdu iného členského štátu mohli byť predložené ako dôkaz *prima facie* o porušení práva hospodárskej súťaže.

39 Z toho vyplýva, že aj za predpokladu, že by na vnútroštátny súd bola skutočne podaná žaloba o náhradu škody spadajúca do pôsobnosti tejto smernice, čo musí tento súd sám určiť, uvedený súd nie je nevyhnutne viazaný zisteniami týkajúcimi sa doložiek o cenovej parite obsiahnutými v rozhodnutiach Spolkového orgánu pre hospodársku súťaž alebo v neskorších rozhodnutiach nemeckých súdov. To, že tieto rozhodnutia môžu predstavovať dôkaz *prima facie* o existencii porušenia, neznamená, že je tento návrh na začatie prejudiciálneho konania neprípustný.

40 Pokiaľ ide o otázku, či a v akom rozsahu môžu mať konečné rozhodnutia prijaté v Nemecku vplyv na posúdenie, ktoré musí vykonať vnútroštátny súd, pokiaľ ide o súlad sporných doložiek o najlepšej cene, treba pripomenúť, že článok 9 ods. 3 smernice 2014/104 jasne stanovuje, že ustanoveniami odsekov 1 a 2 tohto článku „nie sú dotknuté práva a povinnosti [vnútroštátnych súdov – *neoficiálny preklad*] podľa článku 267 ZFEÚ“.

41 Okrem toho nič nenasvedčuje tomu, že by účastníci prejudiciálneho konania, ako sa uvádza v bode 29 rozsudku zo 16. decembra 1981, Foglia (244/80, EU:C:1981:302), využili toto konanie na iné ciele, než na ktoré bolo vytvorené. Aj za predpokladu, že konečným cieľom predloženia veci vnútroštátnemu súdu žalobkyňami vo veci samej bolo čeliť právoplatným rozhodnutiam prijatým v Nemecku, ktorými boli tieto doložky uznané za odporujúce článku 101 ZFEÚ, Súdnemu dvoru prináleží len za výnimočných okolností preskúmať podmienky, za ktorých mu vnútroštátny súd vec predložil, aby overil svoju vlastnú právomoc.

42 Nie je teda zjavné, že by výklad ustanovení uvedených v prejudiciálnych otázkach nemal súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, alebo že by išlo o hypotetický problém.

43 Druhý dôvod neprípustnosti preto treba tiež zamietnuť.

44 Po tretie sa žalované vo veci samej a nemecká vláda domnievajú, že návrh na začatie prejudiciálneho konania sa netýka „výkladu“ Zmlúv a aktov sekundárneho práva v zmysle článku 267 ZFEÚ, ale v skutočnosti sa vzťahuje na „uplatňovanie“ ustanovení práva Únie. Na otázku, či doložky o cenovej parite predstavujú pridružené obmedzenia, na ktoré sa nevzťahuje článok 101 ods. 1 ZFEÚ, sa totiž nedá odpovedať abstraktne a nezávisle od skutkového, právneho a hospodárskeho kontextu, v ktorom sa uplatňujú. Definícia relevantného produktového trhu nie je právnym konceptom, ale vyžaduje si vecné posúdenie.

45 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 267 ZFEÚ neumožňuje Súdnemu dvoru uplatniť právne normy Únie na konkrétny prípad, ale len sa vyjadriť k výkladu Zmlúv a aktov prijatých inštitúciami, orgánmi a agentúrami Únie. Súdnemu dvoru teda neprináleží zisťovať skutkové okolnosti sporu vo veci samej a vyvodiť z nich dôsledky pre rozhodnutie, ktoré má vydať vnútroštátny súd, ani vykladať dotknuté vnútroštátne právne alebo správne predpisy (rozsudok zo 14. mája 2020, Bouygues Travaux Publics a i., C-17/19, EU:C:2020:379, body 51 a 52).

46 Súdny dvor môže v rámci súdnej spolupráce stanovenej v tomto článku na základe okolností uvedených v spise poskytnúť vnútroštátnemu súdu prvky výkladu práva Únie, ktoré môžu byť pre tento súd užitočné pri posudzovaní účinkov daného ustanovenia tohto práva [rozsudok zo 6. októbra 2021, W.Ż. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) C-487/19, EU:C:2021:798, bod 133, ako aj citovaná judikatúra].

47 Súdny dvor, ktorému boli konkrétne predložené otázky týkajúce sa kvalifikácie správania podniku z hľadiska ustanovení práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže, najmä článku 101 ZFEÚ, tak rozhodol, že aj keď posúdenie, či vzhľadom na všetky relevantné okolnosti charakterizujúce situáciu vo veci samej a hospodársky a právny kontext, do ktorého táto situácia patrí, je cieľom dotknutej dohody obmedzenie hospodárskej súťaže, prináleží v konečnom dôsledku vnútroštátnemu súdu, Súdny dvor môže na základe skutočností uvedených v spise, ktorý má k dispozícii, poskytnúť objasnenia, ktoré majú vnútroštátny súd viesť pri jeho výklade, aby mohol rozhodnúť o spore (pozri najmä rozsudky z 18. novembra 2021, Visma Enterprise, C-306/20, EU:C:2021:935, body 51 a 52, ako aj citovanú judikatúru, a z 29. júna 2023, Super Bock Bebidas, C-211/22, EU:C:2023:529, body 28 a 29).

48 Z toho vyplýva, že ani tretí dôvod neprípustnosti nemožno prijať.

49 Zo všetkých predchádzajúcich úvah vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný.

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

50 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 101 ods. 1 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že doložky o najlepšej cene, a to tak úzke, ako aj široké, obsiahnuté v dohodách uzavretých medzi online hotelovými rezervačnými platformami a poskytovateľmi ubytovacích služieb, sú vyňaté z pôsobnosti tohto ustanovenia z dôvodu, že sú vo vzťahu k uvedeným dohodám pridružené.

51 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že ak operácia alebo určitá činnosť nespadá do zásady zákazu stanovenej v článku 101 ods. 1 ZFEÚ, lebo neovplyvňuje hospodársku súťaž alebo má na ňu pozitívny účinok, ani obmedzenie obchodnej autonómie jedného alebo viacerých subjektov zapojených do tejto operácie alebo činnosti nespadá do uvedenej zásady zákazu, ak je toto obmedzenie objektívne nevyhnutné na vykonanie uvedenej operácie alebo činnosti a je primerané cieľom, ktoré táto operácia alebo činnosť sleduje (pozri v tomto zmysle rozsudky z 11. septembra 2014, MasterCard a i./Komisia, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, bod 89; z 23. januára 2018, F. Hoffmann-La Roche a i., C-179/16, EU:C:2018:25, bod 69, ako aj z 26. októbra 2023, EDP – Energias de Portugal a i., C-331/21, EU:C:2023:812, bod 88).

52 Ak teda nie je možné oddeliť takéto obmedzenie od hlavnej operácie alebo činnosti bez toho, aby došlo k znemožneniu existencie a cieľa tejto operácie alebo činnosti, je potrebné preskúmať zlučiteľnosť tohto obmedzenia s článkom 101 ZFEÚ spoločne so zlučiteľnosťou hlavnej operácie alebo činnosti, ku ktorej je pridružené, a to aj ak sa na prvý pohľad môže zdať, že na toto obmedzenie ako také sa vzťahuje zásada zákazu podľa článku 101 ods. 1 ZFEÚ (pozri v tomto

zmysle rozsudky z 11. septembra 2014, MasterCard a i./Komisia, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, bod 90; z 23. januára 2018, F. Hoffmann-La Roche a i., C-179/16, EU:C:2018:25, bod 70, ako aj z 26. októbra 2023, EDP – Energias de Portugal a i., C-331/21, EU:C:2023:812, bod 89).

53 Na to, aby sa obmedzenie mohlo kvalifikovať ako „pridružené“, treba po prvé preskúmať, či by uskutočnenie hlavnej operácie, ktorá nemá protisúťažnú povahu, bolo v prípade neexistencie predmetného obmedzenia nemožné. Skutočnosť, že uvedenú operáciu by v prípade neexistencie predmetného obmedzenia bolo iba zložitejšie vykonať alebo by bola menej zisková, nemožno považovať za skutočnosť, ktorá tomuto obmedzeniu priznáva „objektívne nevyhnutnú“ povahu, potrebnú na to, aby sa mohlo považovať za „pridružené“. Takýto výklad by totiž viedol k tomu, že tento pojem by bol rozšírený na obmedzenia, ktoré nie sú nutne nevyhnutné na uskutočnenie hlavnej operácie. Taký výsledok by škodil potrebnému účinku zákazu stanoveného v článku 101 ods. 1 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudky z 11. septembra 2014, MasterCard a i./Komisia, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, bod 91; z 23. januára 2018, F. Hoffmann-La Roche a i., C-179/16, EU:C:2018:25, bod 71, ako aj z 26. októbra 2023, EDP – Energias de Portugal a i., C-331/21, EU:C:2023:812, bod 90).

54 Po druhé treba v prípade potreby preskúmať proporcionalitu predmetného obmedzenia vo vzťahu k cieľom, na ktorých je predmetná transakcia založená. Na účely vyvrátenia pridruženého charakteru obmedzenia Komisia a vnútroštátne orgány na ochranu hospodárskej súťaže môžu skúmať, či existujú realistické alternatívy, ktoré hospodársku súťaž obmedzujú menej než predmetné obmedzenie. Tieto alternatívy sa nezužujú len na situáciu, ku ktorej by došlo v prípade neexistencie predmetného obmedzenia, ale môžu byť rozšírené aj na ďalšie hypotézy protichodnej situácie založené najmä na realistických scenároch, ku ktorým by mohlo dôjsť v prípade neexistencie uvedeného obmedzenia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. septembra 2014, MasterCard a i./Komisia, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, body 107 až 111).

55 Treba spresniť, že je potrebné rozlišovať medzi pojmom „pridružené obmedzenia“, skúmaným v rámci článku 101 ods. 1 ZFEÚ, a výnimkou založenou na článku 101 ods. 3 ZFEÚ. Na rozdiel od nej podmienka týkajúca sa objektívnej nevyhnutnosti s cieľom kvalifikácie obmedzenia ako „pridruženého“ na účely uplatnenia článku 101 ods. 1 ZFEÚ neznamená vzájomné vyváženie prosúťažných a protisúťažných účinkov dohody. K takémuto vyváženiu môže dochádzať len v rámci článku 101 ods. 3 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. septembra 2014, MasterCard a i./Komisia, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, bod 93).

56 V prejednávanej veci v zásade prináleží iba vnútroštátnemu súdu, aby s prihliadnutím na všetky skutkové okolnosti, ktoré sú mu predložené, určil, či sú splnené podmienky umožňujúce preukázať existenciu pridruženého obmedzenia. Konkrétne môže v súlade s článkom 9 ods. 2 smernice 2014/104 zohľadniť konečné rozhodnutia prijaté vnútroštátnym orgánom pre hospodársku súťaž alebo odvolacím súdom, ak rozhoduje o žalobe, ktorá patrí do pôsobnosti tejto smernice, ako je to definované v jej článku 1 ods. 2.

57 Súdny dvor je však oprávnený poskytnúť vnútroštátnemu súdu usmernenia s cieľom viesť ho pri preskúmaní objektívne nevyhnutnej povahy obmedzenia vo vzťahu k hlavnej operácii.

58 Takéto preskúmanie má totiž na rozdiel od preskúmania, ktoré sa vyžaduje v rámci vzájomného vyvažovania prosúťažných a protisúťažných účinkov dohody na účely uplatnenia článku 101 ods. 3 ZFEÚ, relatívne všeobecnú a abstraktnú povahu, ktorá si nevyžaduje čisto skutkové posúdenie.

59 V prvom rade sa zdá, že hlavná operácia, ktorej sa týka prejednávaná vec, a to poskytovanie online hotelových rezervačných služieb platformami, ako je Booking.com, mala neutrálny, ba dokonca pozitívny účinok na hospodársku súťaž. Tieto služby vedú k značnému zvýšeniu efektívnosti, keďže na jednej strane otvárajú spotrebiteľom prístup k širokej ponuke ubytovania a jednoducho a rýchlo porovnávať tieto ponuky podľa rôznych kritérií, a na druhej strane umožňujú poskytovateľom ubytovania, aby získali väčšiu viditeľnosť a zvýšili tak počet potenciálnych zákazníkov.

60 V druhom rade však nie je preukázané, že doložky o cenovej parite sú na jednej strane objektívne nevyhnutné na uskutočnenie tejto hlavnej operácie a na druhej strane primerané vo vzťahu k cieľu, ktorý táto operácie sleduje.

61 V tejto súvislosti, pokiaľ ide o široké doložky o najlepšej cene, ktoré zakazujú partnerským hotelierom uvedeným na rezervačnej platforme ponúkať na svojich vlastných predajných kanáloch alebo na predajných kanáloch prevádzkovaných tretími osobami izby za nižšiu cenu, než je cena ponúkaná na uvedenej platforme, nezdajú sa objektívne nevyhnutné vo vzťahu k hlavnej operácii poskytovania online hotelových rezervačných služieb ani primerané z pohľadu cieľa, ktorý táto operácia sleduje.

62 Neexistuje totiž nijaká inherentná súvislosť medzi pokračovaním hlavnej činnosti hotelovej rezervačnej platformy a uložením takýchto doložiek, ktoré majú evidentne citeľné obmedzujúce účinky. Takéto doložky okrem toho, že môžu obmedziť hospodársku súťaž medzi rôznymi hotelovými rezervačnými platformami, prinášajú aj riziká vylúčenia malých platforiem a nových prichádzajúcich platforiem.

63 To isté platí za okolností prejednávanej veci v prípade „úzkych doložiek o najlepšej cene“, ktoré zakazujú len partnerským poskytovateľom ubytovania ponúkať verejnosti na svojich vlastných online kanáloch prenocovanie za nižšiu sadzbu, než je sadzba ponúkaná na hotelovej rezervačnej platforme. Aj keď tieto doložky majú *prima facie* menej obmedzujúci účinok na hospodársku súťaž a ich cieľom je brániť sa pred rizikom parazitovania, na ktoré poukazuje najmä Booking.com vo veci samej, nezdá sa, že sú objektívne nevyhnutné na zabezpečenie hospodárskej životaschopnosti hotelovej rezervačnej platformy.

64 Je pravda, že v rámci konania vo veci samej zaznelo tvrdenie, že cieľom doložiek o najlepšej cene je zabrániť jednak tomu, aby poskytovatelia ubytovania nekalo a bez protihodnoty používali služby a viditeľnosť ponúkané hotelovou rezervačnou platformou, a jednak tomu, aby investície do vývoja funkcií vyhľadávania a porovnávania na tejto platforme nebolo možné amortizovať.

65 Ako však vyplýva z judikatúry pripomenutej v bode 55 tohto rozsudku, uplatnenie pojmu „pridružené obmedzenie“, ktorý určuje, či sa obmedzenie môže vyhnúť zákazu stanovenému v článku 101 ods. 1 ZFEÚ, nesmie viesť ku skombinovaniu na jednej strane podmienok stanovených judikatúrou na kvalifikovanie obmedzenia ako „pridruženého“ na účely uplatnenia článku 101 ods. 1 ZFEÚ a na druhej strane kritéria nevyhnutnosti vyžadovaného v zmysle článku 101 ods. 3 ZFEÚ, na to, aby sa na zakázané obmedzenie mohla vzťahovať výnimka.

66 Z judikatúry citovanej v bodoch 51 až 55 tohto rozsudku totiž vyplýva, že pri preskúmaní objektívnej nevyhnutnosti obmedzenia vo vzťahu k hlavnej operácii nejde o analýzu, či sa vzhľadom na konkurenčnú situáciu na relevantnom trhu takéto obmedzenie vyžaduje na zabezpečenie obchodného úspechu hlavnej operácie, ale o určenie, či je v osobitnom rámci tejto operácie predmetné obmedzenie nevyhnutné na jej uskutočnenie.

67 Súdny dvor totiž predpokladal kvalifikáciu obmedzenia ako „pridruženého“ obmedzenia, na ktoré sa nevzťahuje zákaz uvedený v článku 101 ods. 1 ZFEÚ, len v prípadoch, keď by uskutočnenie hlavnej operácie bolo v prípade neexistencie takéhoto obmedzenia nevyhnutne ohrozené. Ako „pridružené obmedzenia“ bolo možné kvalifikovať len obmedzenia, ktoré boli inherentne nevyhnutné na to, aby sa mohla hlavná operácia v každom prípade uskutočniť.

68 Tak to bolo vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok z 11. júla 1985, Remia a i./Komisia (42/84, EU:C:1985:327, body 19 a 20), v ktorom Súdny dvor konštatoval, že konkurenčná doložka bola objektívne nevyhnutná na uskutočnenie prevodu podnikov, keďže v prípade jej neexistencie a v prípade, že predávajúci a kupujúci by si po prevode naďalej konkurovali, sa zdá, že zmluvu o prevode podniku by nebolo možné vykonať. Dospelo sa totiž k záveru, že predávajúci, ktorý veľmi dobre pozná osobitosti prevádzaného podniku, má naďalej možnosť znovu získať svoju pôvodnú klientelu ihneď po prevode, a zbaviť tak tento podnik životaschopnosti.

69 Tak to bolo aj v prípade niektorých obmedzení, o ktoré išlo vo veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok z 28. januára 1986, Pronuptia de Paris (161/84, EU:C:1986:41). V tomto rozsudku Súdny dvor konštatoval, že doložky v distribučných franchisingových zmluvách, ktoré sú nevyhnutné pre fungovanie franchisingového systému, nepredstavujú obmedzenia hospodárskej súťaže. Bolo to tak v prípade doložiek, ktoré bránili tomu, aby prevedené know-how a podpora zo strany poskytovateľa franchisingu boli v prospech konkurentov. Rovnako doložky upravovali kontrolu nevyhnutnú na zachovanie identity a dobrého mena franchisingovej siete symbolizovanej značkou poskytovateľa franchisingu (body 16 a 17 uvedeného rozsudku).

70 Súdny dvor tiež v rozsudku z 19. apríla 1988, Erauw-Jacquery (27/87, EU:C:1988:183, bod 11), rozhodol, že ustanovenie zahrnuté do dohody o množení a predaji osiva, pričom jedna zo strán bola majiteľom alebo splnomocnencom majiteľa určitých práv k odrodám rastlín, teda ustanovenie, ktoré zakazovalo nadobúdateľovi licencie predávať a vyvážať základné osivo, je zlučiteľné s článkom 85 ods. 1 Zmluvy o ES (teraz článok 101 ods. 1 ZFEÚ) v rozsahu, v akom je nevyhnutné na to, aby umožnilo šľachtiteľovi vybrať si pestovateľov, ktorým udelí licenciu.

71 Súdny dvor ďalej v rozsudkoch z 15. decembra 1994, DLG (C-250/92, EU:C:1994:413, bod 45), ako aj z 12. decembra 1995, Oude Luttikhuis a i. (C-399/93, EU:C:1995:434, bod 20), konštatoval, že na určité obmedzenia uložené členom nákupného družstva alebo poľnohospodárskeho družstva, ako napríklad obmedzenia zakazujúce členom účasť na iných formách organizovanej spolupráce, ktoré sú v priamej konkurencii s uvedenými družstvami alebo na obmedzenia upravujúce režim odstupného, sa nevzťahuje zákaz, ktorý je v súčasnosti stanovený v článku 101 ods. 1 ZFEÚ, keďže predmetné organizačné ustanovenia sa obmedzovali na to, čo bolo nevyhnutné na zabezpečenie riadneho fungovania predmetného družstva a na podporu jeho zmluvnej sily voči výrobcom.

72 V prejednávanej veci okolnosť, že neexistencia doložiek o cenovej parite uložených hotelovou rezervačnou platformou môže mať prípadne negatívne dôsledky na ziskovosť služieb ponúkaných touto platformou, sama osebe neznamená, že tieto doložky treba považovať za objektívne nevyhnutné. Zdá sa, že ak by sa takáto okolnosť preukázala, vzťahovala by sa na obchodný model online rezervačnej platformy, ktorá sa najmä rozhodla obmedziť výšku provízií vyplácaných zúčastnenými poskytovateľmi ubytovania s cieľom zvýšiť objem ponúk prezentovaných na tejto platforme a posilniť nepriame sieťové účinky, ktoré sa tým vytvárajú.

73 Skutočnosť, že cieľom doložiek o cenovej parite je boj proti prípadnému fenoménu parazitovania, pričom tieto doložky sú nevyhnutné na zabezpečenie nárastu efektívnosti alebo na zaistenie obchodného úspechu hlavnej operácie, neumožňuje, aj keby sa preukázala, kvalifikovať tieto obmedzenia ako „pridružené obmedzenia“ v zmysle článku 101 ods. 1 ZFEÚ. Túto skutočnosť možno zohľadniť len v rámci uplatnenia článku 101 ods. 3 ZFEÚ.

74 Hoci má preskúmanie objektívnej nevyhnutnosti obmedzenia vo vzťahu k hlavnej operácii relatívne abstraktnú povahu, môže sa opierať najmä o analýzu protichodnej situácie umožňujúcej preskúmať, akým spôsobom by online sprostredkovateľské služby fungovali v prípade neexistencie doložky o najlepšej cene (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. septembra 2014, MasterCard a i./Komisia, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, bod 164). Zo skutočností uvedených v spise, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, však vyplýva, že hoci boli doložky o najlepšej cene, tak široké, ako aj úzke, zakázané vo viacerých členských štátoch, poskytovanie služieb spoločnosťou Booking.com nebolo ohrozené.

75 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 101 ods. 1 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že doložky o najlepšej cene, tak široké, ako aj úzke, obsiahnuté v dohodách uzavretých medzi online hotelovými rezervačnými platformami a poskytovateľmi ubytovacích služieb, nie sú vyňaté z pôsobnosti tohto ustanovenia z dôvodu, že majú vo vzťahu k uvedeným dohodám pridruženú povahu.

O druhej otázke

76 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, ako treba na účely uplatnenia článku 3 ods. 1 nariadenia č. 330/2010 definovať relevantný produktový trh v situácii, keď hotelová rezervačná platforma vystupuje ako sprostredkovateľ pri transakciách uzatvorených medzi poskytovateľmi ubytovacích služieb a spotrebiteľmi.

77 Podľa článku 3 ods. 1 nariadenia č. 330/2010 výnimka v zmysle článku 2 tohto nariadenia platí pod podmienkou, že trhový podiel dodávateľa nepresahuje 30 % relevantného trhu, na ktorom predáva zmluvné tovary alebo služby, a trhový podiel kupujúceho nepresahuje 30 % relevantného trhu, na ktorom kupuje zmluvné tovary alebo služby.

78 Hraničný trhový podiel stanovený v tomto ustanovení má za cieľ, ako to potvrdzuje odôvodnenie 5 tohto nariadenia, obmedziť výhodu skupinovej výnimky stanovenej uvedeným nariadením na vertikálne dohody, o ktorých možno s dostatočnou istotou predpokladať, že spĺňajú podmienky stanovené v článku 101 ods. 3 ZFEÚ. Ako sa uvádza v odôvodnení 9 toho istého nariadenia, ak trhový podiel presahuje hranicu 30 %, nie je možné predpokladať, že vertikálne dohody, ktoré spadajú do pôsobnosti článku 101 ods. 1 ZFEÚ zvyčajne prinesú objektívne výhody takého charakteru a veľkosti, aby kompenzovali nevýhody, ktoré spôsobujú hospodárskej súťaži.

79 V tejto súvislosti vnútroštátny súd vychádzal z predpokladu, že obmedzenia hospodárskej súťaže vyplývajúce z predmetných doložiek o cenovej parite sú súčasťou „vertikálnej dohody“, ktorá je v článku 1 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 330/2010 definovaná ako „dohoda alebo zosúladený postup dvoch alebo viacerých podnikov, z ktorých každý na účely tejto dohody alebo zosúladeného postupu pôsobí na inej úrovni výrobného alebo distribučného reťazca, a ktoré sa týkajú podmienok, za ktorých strany môžu kupovať, predávať alebo ďalej predávať určité tovary alebo služby“.

80 Súdny dvor bol teda požiadaný len o to, aby poskytol usmernenia týkajúce sa výkladových prvkov, ktoré treba zohľadniť na účely definície relevantného trhu, ak ide, ako vo veci samej, o online sprostredkovateľské služby, pričom treba spresniť, že takáto definícia, ktorá vyžaduje zohľadnenie podmienok hospodárskej súťaže, ako aj štruktúry dopytu a ponuky na dotknutom trhu, je do značnej miery závislá od podrobného skutkového preskúmania, ktoré môže vykonať len vnútroštátny súd. Platí to tým viac, že vnútroštátny súd predložil Súdnemu dvoru len málo informácií, a preto Súdny dvor nemôže vykonať dôsledné vymedzenie relevantného produktového trhu.

81 Ako sa uvádza tak v bode 2 oznámenia Komisie z roku 1997 o definícii relevantného trhu na účely práva hospodárskej súťaže spoločenstva (Ú. v. ES C 372, 1997, s. 5; Mim. vyd. 08/001, s. 155), ako aj v bode 6 revidovaného oznámenia Komisie z roku 2024 o definícii relevantného trhu na účely práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže (Ú. v. EÚ C 1645, 2024, s. 1), definícia trhu umožňuje identifikovať a vymedziť hranice, v rámci ktorých sa vykonáva hospodárska súťaž medzi dotknutými podnikmi.

82 Pokiaľ ide o produktový trh, ktorý je sám predmetom tejto otázky, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že pojem „relevantný trh“ predpokladá, že medzi výrobkami alebo službami, ktoré sú jeho súčasťou, môže existovať účinná hospodárska súťaž, čo predpokladá dostatočný stupeň zameniteľnosti na účely rovnakého použitia medzi všetkými výrobkami alebo službami tvoriacimi súčasť toho istého trhu. Zameniteľnosť alebo nahraditeľnosť sa neposudzuje len vzhľadom na objektívne vlastnosti predmetných výrobkov a služieb. Je takisto potrebné zohľadniť podmienky hospodárskej súťaže, ako aj štruktúru dopytu a ponuky na trhu [rozsudky z 23. januára 2018, F. Hoffmann-La Roche a i., C-179/16, EU:C:2018:25, bod 51, ako aj citovaná judikatúra, a z 30. januára 2020, Generics (UK) a i., C-307/18, EU:C:2020:52, bod 129].

83 V prejednávanej veci sa vnútroštátny súd v konečnom dôsledku snaží zistiť, či, ako bolo rozhodnuté v rámci konaní začatých v Nemecku, relevantným produktovým trhom na účely uplatnenia hraničného trhového podielu stanového nariadením č. 330/2010 bol „trh hotelových platforiem“ definovaný ako trh, na ktorom online hotelové platformy ponúkajú poskytovateľom ubytovania sprostredkovateľské služby, alebo či je relevantný trh širší ako trh hotelových rezervačných portálov.

84 V tejto súvislosti, ako sa uvádza v bode 95 revidovaného oznámenia citovaného v bode 81 tohto rozsudku, v prípade mnohostranných platforiem je možné vymedziť relevantný produktový trh pre produkty ponúkané platformou ako celkom, a to spôsobom, ktorý zahŕňa všetky (alebo viaceré) skupiny používateľov, alebo samostatné (hoci vzájomne prepojené) relevantné produktové trhy pre produkty ponúkané na každej strane platformy. V závislosti od okolností prípadu môže byť vhodnejšie vymedziť samostatné trhy, ak existujú významné rozdiely v možnostiach zastupiteľnosti na rôznych stranách platformy. S cieľom určiť, či takéto rozdiely existujú, možno zohľadniť faktory, ako sú napríklad skutočnosť, že podniky ponúkajúce zastupiteľné produkty pre každú skupinu používateľov sa líšia, stupeň rozlišovania na každej strane (alebo jeho vnímanie každou skupinou používateľov), faktory správania, ako sú rozhodnutia o ubytovaní každej skupiny používateľov a povaha platformy.

85 Na určenie trhového podielu spoločnosti Booking.com ako poskytovateľa online sprostredkovateľských služieb pre poskytovateľov ubytovania na účely uplatňovania článku 3 ods. 1 nariadenia č. 330/2010 je preto potrebné preskúmať, či iné druhy sprostredkovateľských

služieb a iné predajné kanály môžu nahradiť sprostredkovateľské služby z hľadiska dopytu po týchto sprostredkovateľských službách na jednej strane zo strany poskytovateľov ubytovania a na druhej strane zo strany koncových zákazníkov.

86 Vnútroštátny súd teda musí na účely určenia relevantného trhu overiť, či existuje konkrétne zastupiteľnosť medzi online sprostredkovacími službami a inými predajnými kanálmi bez ohľadu na skutočnosť, že tieto kanály majú odlišné vlastnosti a neposkytujú rovnaké funkcie vyhľadávania a porovnávania ponúk hotelových služieb.

87 Z tohto hľadiska prináleží vnútroštátnemu súdu, aby zohľadnil všetky skutočnosti, ktoré mu boli predložené.

88 V prejednávanej veci treba uviesť, že v rámci konaní začatých v Nemecku, z ktorých prejedávaná vec vychádza, Bundesgerichtshof (Spolkový súdny dvor) vo svojom rozhodnutí z 18. mája 2021 potvrdil posúdenia, ktoré vykonal tak Oberlandesgericht Düsseldorf (Vyšší krajinský súd Düsseldorf), ako aj Spolkový orgán pre hospodársku súťaž na účely definície relevantného trhu. Potvrdil tak záver, podľa ktorého relevantným produktovým trhom na účely uplatňovania hraničného trhového podielu podľa nariadenia č. 330/2010 je trh s hotelovými platformami definovaný ako trh, na ktorom online hotelové platformy ponúkajú poskytovateľom ubytovania sprostredkovateľské služby.

89 Hoci sa posúdenia Spolkového úradu pre hospodársku súťaž a odvolacích súdov v Nemecku týkajúce sa definície relevantného produktového trhu na účely uplatnenia nariadenia č. 330/2010 nevzťahujú *stricto sensu* na konečné rozhodnutia, ktorými sa konštatuje porušenie práva hospodárskej súťaže a ktoré v súlade s článkom 9 ods. 2 smernice 2014/104 možno predložiť vnútroštátnym súdom prinajmenšom ako dôkaz *prima facie* o porušení, nič to nemení na tom, že tieto posúdenia, ak sa týkajú toho istého geografického trhu, patria medzi osobitne relevantné prvky celkového kontextu.

90 Vnútroštátnemu súdu však prináleží určiť, či takáto definícia trhu, ktorá zohľadňuje osobitné vlastnosti „zmluvných služieb“ ponúkaných prostredníctvom OTA, tak z hľadiska poskytovateľov ubytovania, ako aj z pohľadu koncových zákazníkov, nie je poznačená chybnou analýzou, alebo či nie je založená na nesprávnych zisteniach.

91 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 1 nariadenia č. 330/2010 sa má vykladať v tom zmysle, že v situácii, v ktorej online hotelová rezervačná platforma slúži ako sprostredkovateľ pri transakciách medzi ubytovacími zariadeniami a spotrebiteľmi, definícia relevantného trhu na účely uplatnenia hraničných trhových podielov stanovených v tomto ustanovení vyžaduje konkrétne preskúmanie zastupiteľnosti z hľadiska ponuky a dopytu medzi službami online sprostredkovania a inými predajnými kanálmi.

O trovách

92 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

1. **Článok 101 ods. 1 ZFEÚ**

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   doložky o najlepšej cene, a to tak úzke, ako aj široké, obsiahnuté v dohodách uzavretých medzi online hotelovými rezervačnými platformami a poskytovateľmi ubytovacích služieb, nie sú vyňaté z pôsobnosti tohto ustanovenia z dôvodu, že majú vo vzťahu k uvedeným dohodám pridruženú povahu.

2. **Článok 3 ods. 1 nariadenia Komisie (EÚ) č. 330/2010 z 20. apríla 2010 o uplatňovaní článku 101 ods. 3 [ZFEÚ] na kategórie vertikálnych dohôd a zosúladených postupov**

   sa má vykladať v tom zmysle, že:

   v situácii, v ktorej online hotelová rezervačná platforma slúži ako sprostredkovateľ pri transakciách medzi ubytovacími zariadeniami a spotrebiteľmi, definícia relevantného trhu na účely uplatnenia hraničných trhových podielov stanovených v tomto ustanovení vyžaduje konkrétne preskúmanie zastupiteľnosti z hľadiska ponuky a dopytu medzi službami online sprostredkovania a inými predajnými kanálmi.

Podpisy